

NP-kompletnost

Andrej Ivašković

13. decembar 2016.

§1. LOGIČKE FORMULE

- Podsetimo se: za problem kažemo da je **NP**-kompletan ukoliko je u **NP** i ako je **NP**-težak.
- Svi **NP**-kompletni problemi su međusobno ekvivalentni (u kontekstu redukcija izračunljivih u polinomskom vremenu)
- Da bi se dokazalo da je neki problem **NP**-kompletan, dovoljno je pokazati:
  - da je u **NP**, odnosno da postoji "verifikacija" u polinomskom vremenu
  - da je **NP**-težak, odnosno da postoji redukcija iz svakog problema u **NP**; međutim, redukcije se mogu "spojiti" (kompozicija funkcija, $\circ$), tako da je dovoljno naći redukciju iz nekog **NP**-kompletnog problema
- Neophodan nam je **NP**-kompletan problem od kog ćemo poći sa ovim redukcijama.
- **SAT**. Za datu formulu F iskazne logike, odrediti da li postoji neka dodela vrednosti logičkim promenljivama tako da je ona tačna ($\top$).
- Pojmovi:
  - **iskazno slovo**: logička promenljiva p
  - **literal**: l je ili logička promenljiva p ili njena negacija $\neg p$
  - **klauzula**: disjunkcija nekih literala, $l_1 \vee l_2 \vee \dots \vee l_m$
  - **model**: dodela vrednosti iskaznim slovima neke formule F takva da u tom slučaju F ima vrednost $\top$
- **KUKOVA TEOREMA**. Problem SAT je **NP**-kompletan.
- *Ričard Karp* objavljuje 1972. godine rad u kom dokazuje **NP**-kompletnost za 21 problem, polazeći od rezultata Kukove teoreme.

- Deo Karpove hijerarhije:

- Logička formula je u **konjunktivnoj normalnoj formi** ukoliko je ona konjunkcija nekih klauzula. Svaka logička formula ima ekvivalentnu konjunktivnu normalnu formu (i ova transformacija može da se učini u polinomskom vremenu).
- **3-SAT**. Za formulu oblika $(l_{11} \vee l_{12} \vee l_{13}) \wedge \dots \wedge (l_{n1} \vee l_{n2} \vee l_{n3})$ odlučiti da li postoji model.
- 3-SAT je **NP**-kompletan.

- Za **NP**-kompletne probleme postoji veliki broj heuristika koje su u vezi sa nekim temama u veštačkoj inteligenciji i automatskom rezonovanju.

§2. GRAFOVI

- Sada posmatramo nekoliko **NP**-kompletnih problema iz teorije grafova (da bismo se demoralisali, budući da su postavke jednostavne, a za efikasno rešenje ne znamo).
- **IND**. Za dat neusmeren graf $G = (V, E)$ i prirodan broj k odlučiti da li postoji nezavisan skup $U \subseteq V$ kardinalnosti k , gde U nazivamo nezavisnim ako ne postoji grana u E koja povezuje neka dva čvora u U .
- Šta ukoliko unapred znamo da je $k = 10$?
- Problem IND je **NP**-kompletan.

- **CLIQUE**. Za dat neusmeren graf $G = (V, E)$ i prirodan broj k odlučiti da li G sadrži k -kliku, odnosno podgraf od k čvorova takav da su svi direktno povezani u G .

- Problem CLIQUE je NP-kompletan.

- **3-COL.** Za dat neusmeren graf $G = (V, E)$ odlučiti da li je G k -bojiv, odnosno da li postoji neka dodela boja iz $\{r, g, b\}$ svim čvorovima u G takva da nikoja dva povezana čvora nisu obojena istom bojom. I ovo je NP-kompletan problem.
- **HAM.** Za dat neusmeren graf $G = (V, E)$ odlučiti da li G sadrži Hamiltonov ciklus, odnosno da li postoji ciklus koji posećuje svaki čvor u V tačno jednom. I ovo je NP-kompletan problem.
- **TSP (PROBLEM PUTUJUĆEG TRGOVCA).** Za dat neusmeren težinski graf $G = (V, E, w)$ i neki broj t odlučiti da li G sadrži Hamiltonov ciklus takav da je zbir težina grana u tom ciklusu manji od ili jednak t .
- Problem TSP je NP-kompletan.

§3. SKUPOVI

- **3-DM.** Za data tri disjunktne skupa X, Y, Z i neki skup uređenih trojki $M \subseteq X \times Y \times Z$, odlučiti da li postoji $M' \subseteq M$ takvo da se svaki element X, Y i Z nalazi u tačno jednoj trojci u M' . Ovaj problem je NP-kompletan.
- **3-ExCov.** Za skup U sa $3n$ elemenata, familiju $S = \{S_1, \dots, S_m\}$ troelementnih podskupova U , postoji li $T \subseteq S$ od tačno n skupova takva da im je unija U ?
- 3-ExCov je NP-kompletan.

- **SETCov.** Za skup U , familiju $S = \{S_1, \dots, S_m\}$ podskupova U i broj n , odlučiti postoji li odabir n skupova iz S takvih da im je unija U . Ovo je takođe NP-kompletan problem (redukcija iz 3-ExCov).

- **KNAPSACK.** Dato je n elemenata, gde je svakom pridružena nenegativna celobrojna vrednost v_i i nenegativna celobrojna težina w_i . Takođe su dati i brojevi W i V . Postoji li odabir nekih elemenata takav da ukupna težina ne prelazi W i ukupna vrednost je bar V ?
- KNAPSACK (i sličan SUBSETSUM) je **NP**-kompletan.

- KNAPSACK se može dalje relativno lako redukovati na praktične probleme raspoređivanja, izrade rasporeda... i ovo je jedan od najznačajnijih **NP**-kompletnih problema.